

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
ТОРАЙҒЫРОВ УНИВЕРСИТЕТІ**

**МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
ТОРАЙГЫРОВ УНИВЕРСИТЕТ**

**ЖАС ҒАЛЫМДАР, МАГИСТРАНТТАР,
СТУДЕНТТЕР МЕН МЕКТЕП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ
«XXIII СӘТБАЕВ ОҚУЛАРЫ» АТТЫ
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ КОНФЕРЕНЦИЯСЫНЫҢ
МАТЕРИАЛДАРЫ**

**МАТЕРИАЛЫ
МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНОЙ КОНФЕРЕНЦИИ
МОЛОДЫХ УЧЕНЫХ, МАГИСТРАНТОВ,
СТУДЕНТОВ И ШКОЛЬНИКОВ
«XXIII САТПАЕВСКИЕ ЧТЕНИЯ»**

ТОМ 6

**ПАВЛОДАР
2023**

ӘОЖ 001
КБЖ 72
Ж64

Редакция алқасының бас редакторы:

Садықов Е. Т., э.ғ.д., профессор, «Торайғыров университеті» КЕАҚ Басқарма
Төрағасы – Ректор

Жауапты редактор:

Ержанов Н. Т., б.ғ.д., профессор, «Торайғыров университеті» КЕАҚ ғылыми
жұмыс және халықаралық ынтымақтастық жөніндегі -Басқарма мүшесі-проректор

Редакция алқасының мүшелері:

Ахметов К. К., Бегимтаев А. И., Бексеитов Т. К., Испулов Н. А., Кислов А. П.,
Колесников Ю. Ю., Абишев К. К., Шакарманова М. П., Крыкбаева М. С.,
Исенова Б. К., Ибраева А. Д.

Жауапты хатшылар:

Айтмагамбетова Г. А., Акимбекова Н. Ж., Алимова Ж. С., Арынова Ш. Ж.,
Ахметов Д. А., Ашкина А. А., Бармина Е. Ю., Бахбаева С. А., Бейсембаева А. К.,
Бельгибаева К. К., Боранкулова Б. Е., Джанарғалиева М. Р., Джусупова Э. М.,
Жакубаева Б. Б., Жумабекова Д. К., Жуманбаева Р. О., Зарипов Р. Ю.,
Исимова Б. Ш., Исакова З. С., Казбеков Е. Ж., Ключина З. В., Кривец О. А.,
Нургожина Б. В., Ордабаева Ж. Е., Сарбасов А. К., Суентаева З. Т., Таничев К. С.,
Тапалчинова А. С., Титанов Ж. Е., Токтарбекова А. Б., Толокольников Н. И.,
Фазлутдинова Ж. К., Шабамбаева А. Г., Шагиева Г. Т.

Ж64 «XXIII Сәтбаев оқулары» атты Халықаралық ғылыми конференциясының
материалдары. – Павлодар : Торайғыров университеті, 2023.

ISBN 978-601-345-364-4 (жалпы)
Т. 1 «Оқушылар». – 2023. – 507 б.
ISBN 978-601-345-358-3

«XXIII Сәтбаев оқулары» атты Халықаралық ғылыми конференциясы
(12 сәуір 2023 жыл) жинағында келесі ғылыми бағыттар бойынша ұсынылған
мақалалар енгізілген: Энергетика, Физика-математикалық және компьютерлік
ғылымдары, Ауыл шаруашылығы және АӨК, Мемлекеттік басқару, бизнес және құқық,
Заманауи инженерлік инновациялар мен технологиялар, Жаратылыстану ғылымдары,
Гуманитарлық және әлеуметтік ғылымдары, Техникалық және кәсіптік білім беру.

Жинақ көпшілік оқырманға арналады.

Мақала мазмұнына автор жауапты.

ӘОЖ 001
КБЖ 72

ISBN 978-601-345-363-7 (Т. 1)
ISBN 978-601-345-364-4 (жалпы)

©Торайғыров университеті, 2023

**Мемлекеттік басқару, бизнес және құқық
Государственное управление, бизнес и право**

Секция 1

**Құқықтық жүйені дамыту бағыттары
Направления развития правовой системы**

**СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ
РАЗВИТИЯ КРИМИНАЛИСТИКИ**

АХМЕТЖАНОВ Т. Ж.

студент, Торайғыров университет, г. Павлодар

БАДАНИНА М. А.

ст. преподаватель, Торайғыров университет, г. Павлодар

Современный этап развития мира демонстрирует всё более ускоренные процессы глобализации с учетом стремительно развивающегося научно-технического прогресса. Это в свою очередь оказывает существенное влияние на качественное и количественное изменение преступности. Сегодня одним из доминирующих видов преступности является «экономическая преступность», которая занимает лидирующие позиции и стимулирует формирование и развитие других видов преступности, например, таких как сепаратизм, терроризм, бандитизм [1, с. 15].

В современном мире преступность становится все более агрессивной и приобретает достаточно мобильный характер в связи с тем, что преступники становятся очень изощренными и придумывают новые методы обмана людей или совершения преступлений, численность преступности увеличивается с каждым днем. При этом для совершения преступлений преступники стали использовать последние новейшие разработки научно-технического прогресса: транспорт, средства связи, компьютерные технологии и многое другое [2, с. 101]. Особого развития мобильность преступников занимает в сфере незаконного оборота оружия, наркотиков, коррупции.

В связи с формированием подобного рода ситуации следует отметить, что государство совместно с обществом вынуждено разрабатывать и внедрять новые способы борьбы с такими преступлениями. Комплексное решение таких проблем на основе организационных, правовых, научно-технических мер основано на

ЛИТЕРАТУРА

- 1 Любушкин О.И. Национальная стандартизация - эффективный инструмент реализации современной государственной социально-экономической политики // Вестник ВНИИНМАШ. - 2011. - №8. - С. 2-6.
- 2 Канешев Б.Б. Развитие национальной системы технического регулирования //Новости Гостестандарт.- 2015.-№1.-С.5-7
- 3 Послание Президента Республики Казахстан Н.А. Назарбаева народу Казахстана. 31 января 2017 г. // Официальный сайт Президента РК Назарбаева Н.А. - [Электронный ресурс]. - Режим доступа: [http:// www.akorda.kz/](http://www.akorda.kz/).
- 4 Концепция проекта Закона Республики Казахстан «О стандартизации»

**Заманауи инженерлік инновациялар мен технологиялар
Современные инженерные инновации и технологии**

Секция 9

**Қазақстан мен әлемнің мұнай-газ саласының ағымдағы
жағдайы, болжамы және мүмкіндіктері
Текущее состояние, прогноз и возможности нефтегазовой
отрасли Казахстана и мира**

ҰҢҒЫМАЛАРДЫ АЯҚТАУ ӘДІСТЕРІ

АЛЬХАН А. И., КАЗЕЗОВА Д. Б.
студенты, Торайғыров университеті, Павлодар қ.
АХМЕДЬЯНОВА Г. К., АБДУЛЛИНА Г. Г., АЙГОЖИНА Д. Г.
оқытушылар, Торайғыров университеті, Павлодар қ.

Бұл тақырыпта ұңғымаларды бітіру (аяқтау) бойынша алдымен жсуу сұйықтығының өнімді қабатқа әсеріне тоқталсақ, мұнайға немесе газға (іздістіру, барлау немесе пайдалану) ұңғыманы салудың түпкі мақсаты-жер қойнауындағы мұнай-газ кен орнына қол жеткізу, оны ашу және қабат сұйықтығының (қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді) ағынын алу жұмыстары қарастырылады. Игеру кезеңінде қабаттың жұмыс көрсеткіштерін арттыру және өнеркәсіптік ағынды қамтамасыз ету үшін қабатқа әсер етудің, өнімді қабаттарды бастапқы ашу әдістері берілген. Ұңғыманың оқпанын тереңдете отырып, қажет болған жағдайда оны бекіту бойынша жұмыстар жүргізіледі. Ұңғыманың дизайнын жобалау принциптеріне келетін болсақ, ұңғыманы салу жобасында оның дизайнын жасау өте жауапты бөлім болып табылады. Корпус құбырлары және олардың қосылыстары, ұңғымадағы корпусының жұмыс шарттары бойынша корпусының бір-біріне жіппен немесе дәнекерлеу арқылы жалғанған болаттан жасалған құбырлардан тұратындықтан құбырдың түрлері талданады. Корпусы ұңғымаға түсіру технологиясына көңіл бөлсек, онда корпусы ұңғымаға түсіру процесі бір қабылдауда (бір тұтас секцияда) жүзеге асырылады. Ұңғымаларды цементтеудің міндеттері мен әдістері қарастырылады. Цементтеуден кейінгі және цементтің қатаюын күткеннен кейінгі қорытынды жұмыстарға рұқсат беру құбырын бұру тәртібі берілген.

Кілтті сөздер: ұңғыма, өнімді қабат, қаптамалар, ұңғыманы бұрғылау, коллектор, корпус, корпус манжеті, абсолютті кеуектілік, тиімді кеуектілік, ұңғыманы бекіту, жүктемелер, цементтеу, бұрғылау колонна, манжет, тампонаж ерітінді, балшықпен тампондау, реологиялық қасиет, терморadiометрия, электротермометрия.

Ұңғыма – таужыныстарында немесе пайдалы қазбаларда механикалық немесе өзге әдістермен бұрғыланған тау-кен қазындысы. Мұнайға немесе газға ұңғыманы салудың түпкі мақсаты-жер қойнауындағы мұнай-газ кен орнына қол жеткізу, оны ашу және қабат сұйықтығының ағынын алу. Өнімді қабатты бұрғылау басталған сәттен бастап жуу сұйықтығы онымен жанасады және коллектордың тереңдігіне енуге тырысады. Жуғыш сұйықтықтың қабатқа енуіне бірнеше факторлар ықпал етеді. Ұңғыманы аяқтау мынадай негізгі жұмыс түрлерін қамтиды: өнімді горизонтты ашу, Өнімді горизонт интервалында ұңғыма оқпанын конструктивті безендіру және оны сулы және өткізгіш қабаттары бар көршілес интервалдардан оқшаулау, өнімді горизонттың ұңғымамен гидродинамикалық байланысын құру, өнімді қабаттарды зерттеу, өндірістік қорлары бар өнімді қабаттарды игеру [1, 86].

Өнімді қабатты ашу схемасын және ұтымды технологияны әзірлеу ең маңызды мақсаттардың бірі. Өнімді қабаттың алғашқы ашылуы деп оны бұрғылауға және ондағы ұңғыма оқпанының беріктігі мен тұрақтылығын қамтамасыз етуге байланысты жұмыстар кешені түсініледі. Ұңғыманы өнімді объект интервалында бекітудің үш нұсқасы бар. Ең ұтымды нұсқаны таңдағанда өнімді аймақ құрылымының ерекшеліктері, коллектордың түрі және оның жіктелуі, өнімді қабаттың физикалық-геологиялық ерекшеліктері (ең алдымен оның тиімді кеуектілігі мен өткізгіштігі), күтілетін қабат қысымы, көршілес ұңғымалардағы өнімді аймақты ашу тәжірибесі және т. б. ескеріледі.

Кеуектілік, жарықшақтық сияқты, тау жыныстарының текстуралық белгісі болып табылады. Кеуектілік деп минералды дәндер немесе олардың агрегаттары арасында көптеген саңылаулардың болуымен көрінетін тау жыныстарының минералды қаңқасының тұтастығының парагенетикалық бұзылыстарын түсіну керек. Кеуектіліктің үш түрін ажырату әдеттегідей: абсолютті немесе физикалық; тиімді және динамикалық [2].

Ұңғыманың оқпанын тереңдете отырып, қажет болған жағдайда оны бекіту бойынша жұмыстар жүргізіледі. Ұңғыманы бекіту ұғымы - ұңғымаға корпусты түсіру және оны цементтеу жұмыстарын қамтиды. Ұңғыманы бекіту әр түрлі мақсаттарда жүзеге асырылады: ұңғыманың қабырғаларын тұрақсыз жыныстар аралықтарында бекіту; жуу сұйықтығының апатты сіңіру аймақтарын және оқпан бойымен қабат сұйықтығының ықтимал ағу аймақтарын оқшаулау; геологиялық жағдайлар әр түрлі тығыздықтағы жуу сұйықтығын қолдануды қажет ететін аралықтарды бөлу; өнімді горизонттарды ажырату және оларды сулы қабаттардан оқшаулау; оқпанда сенімді канал қалыптастыру.

Ұңғыманы салу жобасында оның дизайнын жасау өте жауапты бөлім болып табылады. Конструкцияның сенімділігі жүктеме сипатын, жұмыс жағдайларын және ұңғыманың өмір сүру кезеңіндегі бағандардың тозуын дұрыс есепке алуға байланысты. Ұңғыманың құрылымын әзірлеу екі мәселені шешуден басталады: корпустың қажетті санын және олардың әрқайсысының түсу тереңдігін анықтау; корпустың номиналды диаметрлерін және тау жыныстарын бұзатын құралдың диаметрлерін есептеу арқылы негіздеу [3, 53].

Корпус бір-біріне жіппен немесе дәнекерлеу арқылы жалғанған болаттан жасалған құбырлардан тұрады. Дизайн бойынша барлық құбырларды шартты түрде екі топқа бөлуге болады. Негізгі топ-қабырға қалыңдығының ұзындығы бойынша тұрақты дөңгелек көлденең қимасы бар қуыс цилиндр түрінде жасалған құбырлар. Екінші топ-бір ұшында сыртқа қарай қалыңдатылған бірдей қималы цилиндр түрінде жасалған құбырлар.

Қаптамаларды есептеу принциптері оның корпусқа әртүрлі жүктеме мәні мен сипаты әсер етеді, ең алдымен өз салмағынан созылатын жүктемелер; кенжарға орнатылған бағанды түсіру кезінде және қону кезінде туындайтын өз салмағынан қысу жүктемелері; колоннаның осьтік бағытта белгіленбеген қозғалысы кезеңінде туындайтын динамикалық жүктемелер;

Бағанның ұңғыма қабырғаларына үйкеліс күштерімен шартталған осьтік жүктемелер; цементтеу және пайдалану кезіндегі артық қысым мен температураның осьтік жүктемелері; сыртқы және ішкі артық қысым; тұрақтылықты жоғалту нәтижесінде баған қисайған кезде және көлбеу ұңғымаларда жұмыс істегенде иілу жүктемелері. Колоннаның мақсатына байланысты осы типтегі колоннаға тән жүктемелер де әсер етеді.

Корпусты түсіру жұмыстары бұрғылау бригадасының әрбір мүшесі өз міндеттерін нақты орындайтындай етіп ұйымдастырылуы керек. Ұңғымаға корпусты іске қосу кезінде жазатайым оқиғаларды болдырмау үшін бригаданың барлық мүшелеріне мұқият нұсқау берілуі тиіс, жұмыс орны бөгде заттардан тазартылуы тиіс [4, 45]. Корпус құбырларын ұңғымаға түсіру үшін элеваторлар ерекше жағдай ретінде қолданылады.

Ұңғымаларды цементтеу мақсаты: ұңғымаларды бекіту, мұнай және газ бар қабаттарды бір-бірінен міндетті түрде бір мезгілде ажырата отырып, барлық қабаттардан мұнай-газ қабаттарын ажырату және қаптама құбырларын жер қойнауында айналатын минералданған сулардың коррозиялық әсерінен қорғау үшін жүзеге асырылады.

Цемент ерітіндісі бағанға құйылып, құбыр кеңістігінде белгіленген биіктікке көтерілгеннен кейін, ұңғыма цемент ерітіндісін қатайту үшін жалғыз қалады. Баған қысыммен ұсталады, ол үшін цементтеу басындағы крандар жабылады. Мұнай және газ ұңғымаларын бұрғылау тәжірибесінде цемент ерітіндісінің қатаю уақытының ұзақтығы пайдалану колонналары үшін 24 сағат, аралық колонналар үшін 16 сағат және кондукторлар үшін 12 сағат қабылданды.

ӘДЕБИЕТТЕР

- 1 Суербасов Х.А. Добыча и транспорт нефти и газа. - Алматы: Казак университеті, 2002.
- 2 <http://snkoil.com/press-tsentr/polezno-pochitat/vskrytie-produktivnykh-plastov/>
- 3 Подгорнов В.М. Заканчивание скважин. В 2 ч. Ч. 2. Формирование призабойной зоны скважины. Издание: Недра, 2008 г.
- 4 Середа Н.Г., Муравьев В.М. Основы нефтяного и газового дела. - М.: Недра, 1980.

МҰНАЙ ЖӘНЕ ГАЗ ҰҢҒЫМАЛАРЫН БҰРҒЫЛАУ

АСКАПОВА Д. Д., ТЕМИРОВА С. Г.

студент, Торайғыров университеті, Павлодар қ.

АБДУЛЛИНА Г. Г.

кауымд. профессор, Торайғыров университеті, Павлодар қ.

АХМЕДЬЯНОВА Г. К., АЙГОЖИНА Д. Г.

аға оқытушы, Торайғыров университеті, Павлодар қ.

Бұйырлық оқпандарды бұрғылау кезінде тұрақсыз сазды тау жыныстарында асқынуларды жоюға көп мөлшерде өндірістік емес уақыт қажет етеді. Бұл мәселені шешу үшін әртүрлі пайдалану объектілеріне бұйырлық оқпандарды бұрғылау кезіндегі асқынулардың нақты себептеріне талдау жүргізілді. Ұңғыманың тұрақтылығын жоғалтуға байланысты асқынулар айтарлықтай маңызды өндірістік емес уақытты алады. Сонымен ұңғыманы салу үшін ұңғымалар қабырғаларының тұрақтылығының жоғалуын жою, бұйырлық оқпандарды бұрғылау оның жалпы уақыты 50%-ға дейін жетеді. Салды-аргилитті тау жыныстарының тұрақтылығын жоғалтудың алдын алу бойынша ең тиімді ұсыныстар берілген: бұрғылау ерітіндісінің тығыздығын, қысымның өзгеруін қатаң бақылау, жоғары ингибиторлық бұрғылау ерітінділерін қолдану, асқынулар туындаған кезде – бекітетін ванналарды орнату.

Кілтті сөздер: ұңғыма, бұрғылау бағанасы, бұрғылау әдістері.

Мұнай мен газ адамзат өмірінде үлкен рөл атқарады. Бұл отын да, химиялық шикізат та болып табылады. Олар ұңғымаларды бұрғылау арқылы өндіріледі. Сондықтан мұнай және газ ұңғымаларын бұрғылауды зерттеу және дамыту қажет, өйткені мұнай мен газды өндіру қажетті әдіс пен жабдықты мұқият тандауды қажет ететін күрделі процесс.

Мұнай ұңғымаларын бұрғылау кезінде кейде мәселелер туындайды, олардың бірі ұңғымалардың қабырғаларының құлауы.

Сазды-аргилитті тау жыныстарында бұрғылаудың жинақталған отандық және шетелдік тәжірибесі әрдайым апатсыз бұрғылауға қол жеткізуге мүмкіндік бермейді, нәтижесінде ұңғымаларды салу уақытының 10% - ы балшықтардың, шөгінділердің және саз балшықтарының құлауының салдарынан болатын асқынуларды жоюға жұмсалады, оларды жою өнімсіз уақыттың 50% - ына дейін созылуы мүмкін.

Бұрғылау сұйықтықтарында кездесетін фильтраттың тығыздалған саздармен, саз балшықтармен немесе сазды тақтатастармен бүктелген тау жыныстарына енуі олардың ісінуіне, ыдырауына және ақырында ұңғыманың оқпанына құлауына әкелуі мүмкін.

Ұңғыма оқпанының тұтастығын сақтау бойынша сипатталған мәселенің шешімі тұрақсыздықтың себептерін егжей-тегжейлі зерттеуде. Ғылыми жұмыстарды талдау ұңғымаларды тиісті

ӘДЕБИЕТТЕР

- 1 Вадецкий Ю. В. Бурение нефтяных и газовых скважин: учебник. - 6-е изд., испр. - М.: Академия, 2011. - 352 с.
- 2 Войтенко В. С. Технология и техника бурения: учеб. пособие. В 2 ч. / [и др.]; под общ. ред. В. С. Войтенко. - Ч. 2. Технология бурения скважин. - Минск: Новое знание; М.: ИНФРА-М, 2013. - 613 с.
- 3 Кудряшов Б. Б., Яковлев А. М. Бурение скважин в осложненных условиях: учеб. пособие для вузов. - М.: Недра, 1987. - 269 с.
- 4 Середа Н. Г., Соловьев Е. М. «Бурение нефтяных и газовых скважин», Москва 1974. – 225 с.

Мазмұны

**Мемлекеттік басқару, бизнес және құқық
Государственное управление, бизнес и право**

Секция 1

**Құқықтық жүйені дамыту бағыттары
Направления развития правовой системы**

Ахметжанов Т. Ж., Баданина М. А.	
Современные тенденции развития криминалистики	3
Борецкий Б. А.	
Вынужденная миграция в казахстане: проблемы и пути их решения	10
Галиева А. Т., Мусагулова Ж. Д., Ахмадиева А. Т.	
Шетел азаматтарының Қазақстан Республикасының балаларын асырап алуының ерекшеліктері мен құқықтық салдары	16
Кайрулла Ж. Б., Нақупова Б. С., Сейдалы А. С.	
Адам құқықтарын халықаралық сот мекемелері арқылы қорғау	20
Канатов А. М., Боранбаев Е. Е., Тұрсынбай Ә. С.	
Есірткі құралдары мен психотроптық заттардың заңсыз айналымы саласындағы қылмыстық саясат	26
Қабдылбек Д. Ж., Ниязова Д. М., Кабдулина К. Т.	
Халықаралық сипаттағы мұрагерлік катынастарды құқықтық реттеудің ерекшеліктері	32
Баданина М. А., Манфагатов А. К.	
Компьютерно-техническая экспертиза	38
Синяговская Н. Г., Марковская В. М.	
Направления развития правовой системы	43
Мулдашпай Н., Ахмеджанова Г. Б.	
Проблемы наследования выморочного имущества	48
Ахмеджанова Г. Б., Шамшудинова Г. Т., Мулдашпай Н. С.	
Общие положения о выморочном имуществе	51
Мундуинов Б. Т.	
Некоторые проблемы в законодательстве о митингах в Республике Казахстан и пути их решения	55
Румянцева В. В., Шагиева Г. Т.	
Тактика выявления лжи на допросе	59
Савриденов А. Т., Воронова Т. Э.,	
Сравнительный анализ законодательства о правоохранительных органах Республики Казахстан с правовыми нормами зарубежных стран	64
Савриденов. А. Т., Шагиева. Г. Т.	
Развитие правовой системы республики казахстан в эпоху цифровой экономики вызовы и перспективы	71

Сарина К. Ф., Шагиева Г. Т.	
Уголовная ответственность за преступления, совершаемые в электронных (компьютерных) сетях.....	77
Ахмеджанова Г. Б., Шамшудинова Г. Б., Серикбаева Д. К.	
Совместное завещание супругов.....	84
Ахмеджанова Г. Б., Шамшудинова Г. Т., Стальмаков Г. Ю.	
Медиация: исторический очерк и современность	87
Жамулдинов В. Н., Татарченкова А. С., Нургазина Д. Ю.	
О проблеме предотвращения насилия в семье.....	93
Баданина М. А., Егизбаева Ж. Р., Уздымбаева Г. А.	
Этические проблемы в проведении медицинских экспериментов на человеке	99
Ахмеджанова Г. Б., Шамшудинова Г. Т., Файзуллаева А. Ж.	
Понятие преступления и наказания в обычном праве казахов.....	104
Ахмеджанова Г. Б., Шамшудинова Г. Т., Файзуллаева А. Ж.	
Правовая культура в обычном праве казахов	107
Тлеуленов Р. К., Фоменко А. А.	
Основные направления совершенствования уголовного законодательства в РК.....	111
Талипова Ж. Ж., Шәмшиден А. А. Бөкен А. Е.	
Отбасы – кәмелетке толмағандар қылмысының алдын алудың маңызды субъектісі.....	118
Ахмеджанова Г. Б., Шамшудинова Г. Т., Ыдырыс Д. К.	
Теоретические основы наследования по завещанию	125
Ахмеджанова Г. Б., Шамшудинова Г. Т., Ыдырыс Д. К.	
Проблемы наследования в Казахстане	131

**Мемлекеттік басқару, бизнес және құқық
Государственное управление, бизнес и право**

**Секция 2
Экономика мен бизнестегі және
мемлекеттік деңгейдегі басқару
Экономика и управление в бизнесе
и на государственном уровне**

Азимхан А., Канапьянова С. Б.	
Современное государственное управление – необходимость сегодняшнего дня.....	136
Альмагамбетова Ж. К., Кунызов Е. К.	
Еркін экономикалық аймақтардың дамуы және мемлекеттік экономикаға әсері	142

Жанузакова А. К., Ахитова А. К.	
Современные подходы управления персоналом в условиях цифровизации	147
Есмағзам В., Канапьянова С. Б., Жуматаева А. А.	
Государственная поддержка молодежи на сегодняшний день	154
Шеримова Н. М., Касимова Д. С., Жандаулетова Л. Р.	
Предприятия в условиях кризиса: проблемы и пути решения	159
Куниязова А. Ж., Бакпаева А. К., Қасен Ә. О., Кизатова Д. Б.	
Павлодар облысында шағын бизнеске қатысты мемлекеттік бағдарламаны іске асыру	163
Золотарева С. В., Максютя В. В., Байльдинова Л. Ж.	
Основные меры государственной поддержки малого и среднего бизнеса	169
Попп Л. А., Русакова А. А.	
Налоговые инструменты государственного управления малым бизнесом.	174
Бакпаева А. К., Куниязова А. Ж., Сайлауұлы О.	
Павлодар өңірінің инвестициялық қызметі.....	180
Золотарева С. В., Сыпатаев А. Е., Карасева В. В.	
СММ как инструмент маркетинга.....	185
Бейсембаева Г. К., Сыпатаев А. Е., Карасева В. В.	
Эволюция бухгалтерского учета современный бухгалтерский учет.....	191
Карасева В. В., Сыпатаев А. Е., Титков А. А.	
Современные научные подходы к пониманию сущности инновационных организационно-управленческих структур	198
Примбетова С. Ч., Уразалиев И. А.	
Управление в государственных организациях в контексте инновационного развития	202
Фазилов Б. Б., Рахимова С. А.	
Развитие предпринимательства Республики Казахстан в условиях цифровизации	208
Шеримова Н. М., Фоос М. А.	
Управление цифровой экономикой.....	214
Золотарева С. В., Фоос М. А., Акжанова Ж. С.	
Трансформация инструментов маркетинговых исследований в условиях цифровой экономики	221
Nikiforova E. V., Shotova K. M.	
Some issues of accounting for export operations	228

**Мемлекеттік басқару, бизнес және құқық
Государственное управление, бизнес и право**

**Секция 3
Қаржы жүйесінің қазіргі жағдайы
Современное состояние финансовой системы**

Аралбаева А. Р., Ксембаева А. Н. Кәсіпорындардың банкроттық ықтималдығын диагностикалау мен бағалаудың әдіснамалық тәсілдері.....	236
Абдықалық С. Е., Жұматай А. Т., Қалықов Қ. Қ. Бухгалтерлік аутсорсингтің орта және шағын бизнеске ықпалы	242
Адамова Д. Т. Национальная валюта «Тенге»	247
Андреева А. А., Богданова Е. А. Организация учета арендных отношений в соответствии с МСФО (IFRS) 16 «Аренда»	253
Иғалиева Л. Н., Елемес Г. Д., Қалпақбаев Н. Ж., Қуан А. Т. Заманауи дамудың негізгі тенденциялары және олардың ұлттық экономиканың тұрақтылығына әсері.....	259
Zhalgassova G. A., Rakhimova S. A. E-money and its impact on the global financial market	264
Тапалчинова А. С., Инирбай Ә. И. Қазақстан республикасындағы банктік маркетингтің қазіргі заманғы тенденциялары	269
Канапьянова Ж. Н., Мамакаева А. М., Мамонова И. В., Смаилов Б. К. Государственное регулирование долговой нагрузки заемщиков в Республике Казахстан	274
Сарсенбаева К. А., Касымова А. О. ҚР инновациялық дамуындағы тікелей шетелдік инвестициялардың рөлі	281
Нурбаева Г. Е., Заркешова А. М. Кәсіпорын пайдасын қалыптастыру мен бөлуді талдау әдістері.....	287
Амирова М. А., Сильченков А. А. Влияние ситуационных факторов на принятие потребительских решений	291
Бейсембаева Г. К., Сыпатаев А. Е., Карасева В. В. Эволюция бухгалтерского учета современный бухгалтерский учет.....	295
Бейсембаева Г. К., Фоос М. А., Ақжанова Ж. С. Развитие бухгалтерского учета в условиях цифровой экономики.....	301

**Заманауи инженерлік инновациялар мен технологиялар
Современные инженерные инновации и технологии**

**Секция 4
Тау-кен өндірісі мен металлургиядағы заманауи инженерлік
инновациялар мен технологиялар
Современные инженерные инновации и технологии
в горном деле и металлургии**

Альхан А. И., Казезова Д. Б. Ұнғымаларды аяқтау әдістері.....	308
Аскапова Д. Д., Темирова С. Г., Абдуллина Г. Г., Ахмедьянова Г. К., Айгожина Д. Г. Мұнай және газ ұнғымаларын бұрғылау.....	311
Шошай Ж. Ш., Сапинов Р. В., Сүйіндіков М. М., Бүркітбаева Ә., Мадиярова А., Полатбеков Н., Жуманбеков А., Колумбаева С. Сұйық металды металл емес кірінділерден тазалауға арналған сүзгілерді зерттеу.....	315

**Заманауи инженерлік инновациялар мен технологиялар
Современные инженерные инновации и технологии**

**Секция 5
Машина жасау саласын
индустриялық-инновациялық дамыту
Индустриально-инновационное развитие
машиностроительной отрасли**

Евтушенко Т. Л., Гончаров С. В. Анализ влияния режимов плазменной резки на обработку низкоуглеродистых и нержавеющей сталей	321
Миллер С. А., Загозин Б. В. Повышение технологичности в машиностроении. достоинства и недостатки использования современных технологий.....	330
Мусина Ж. К., Кабулова А. У. Анализ особенностей сложнопровильных деталей и их технологии обработки.....	336
Искакова Д. А., Кәкім Н. С. Үйкеліс түйіндеріне арналған тозуға төзімді және үйкеліске қарсы материалдар.....	343

Кусаинов Р. Б., Құдайберген Қ. Б.	
Бұрғылау операциясы үшін спиральды бұрғылауды таңдау	348

Заманауи инженерлік инновациялар мен технологиялар
Современные инженерные инновации и технологии

Секция 6

Көлік кешенінің инновациялық дамуының ғылыми-техникалық аспектілері
Научно-технические аспекты инновационного развития транспортного комплекса

Асан Ә. Е., Токтағанов Т. Т.	
Қалааралық пойыздарда сервистің қызмет көрсетуді дамыту	356
Медведев А. В., Сетрин Д. С., Зарипов Р. Ю.	
Разработка моечной камеры для очистки объектов ремонта на вагоноремонтном предприятии	360
Романенко Д. В., Миллер А. В.	
Моделирование транспортных потоков	365
Абильдинов Э. Р., Загозин Б. В., Сагадатов Т. А., Муканов Р. Б., Зарипов Р. Ю.	
Разработка прототипа мотоцикла с электроприводом	370

Заманауи инженерлік инновациялар мен технологиялар
Современные инженерные инновации и технологии

Секция 7

Құрылыстағы, құрылыс материалдарындағы, сәулет пен дизайндағы инновациялар мен технологиялар
Инновации и технологии в строительстве, строительных материалах, архитектуре и дизайне

Сербина М. В., Старкова Г. Н., Амангельдина Г. Е.	
Влияние архитектурных форм на эмоциональное состояние человека	378
Абишева С. И., Якубовская Е. И., Абдыхаева Ж. А.	
Интерьерный дизайн банно-оздоровительного комплекса	384
Сербина М. В., Ахметова С. С.	
Принципы создания национальной архитектуры в Казахстане	391
Сербина М. В., Болат А. Е., Старкова Г. Н.	
Система умный дом в жилом здании. Интеллектуальная цифровая система в квартире	399

Сербина М. В., Старкова Г. Н., Борамбай Р. Е.	
Архитектурная среда проживания с учетом природного рельефа в Республике Казахстан	406
Сербина М. В., Старкова Г. Н., Жусупова А. Б.	
Архитектура малоэтажных жилых домов с возобновляемыми источниками энергии в южных регионах Республики Казахстан	412
Сербина М. В., Старкова Г. Н., Каженова А. Ж.	
Архитектура новых зданий бизнес-центров Алматы	419
Лиханов А. А.	
Инновации в архитектуре и строительстве	425
Сербина М. В., Лобко Ю. О., Старкова Г. Н.	
Архитектура караван-сарая на территории великого шёлкового пути	431
Сербина М. В., Старкова Г. Н., Ляшенко И. С.	
Архитектура города Шымкент	438
Сербина М. В., Старкова Г. Н., Мантикова Д. С.	
Архитектурно-пространственная организация мусульманских учебных заведений Казахстана в средневековый период	443
Мунтян Б. Д., Тілқуберді Г. Қ.	
Қазақстанда газбетон өндіруді қолдану мен дамыту	447
Старкова Г. Н., Сербина М. В., Сулейменова А. Н.	
Художественные особенности современной архитектуры города – Астана	451
Сербина М. В., Текжанова Д. К., Старкова Г. Н.	
Влияние климатических условий и местности на динамику развития архитектурных объектов на примере Республики Казахстан	459
Якубовская Г. И., Сербина М. В., Шихова М. В.	
Инновационный подход к проектированию многофункционального жилого комплекса	466
Сербина М. В., Старкова Г. Н., Щербакова К. И.	
Влияние цветовой гаммы города на психоэмоциональное состояние его жителей	474

Заманауи инженерлік инновациялар мен технологиялар
Современные инженерные инновации и технологии

Секция 8

Стандарттау мен техникалық реттеудің қазіргі жағдайы
Современное состояние стандартизации и технического регулирования

Жакупова А. Т., Нукушев Д. К.	
Роль стандартизации и сертификации в продвижении отечественной продукции на внешний рынок	482

Заманауи инженерлік инновациялар мен технологиялар
Современные инженерные инновации и технологии

Секция 9

Қазақстан мен әлемнің мұнай-газ саласының ағымдағы
жағдайы, болжамы және мүмкіндіктері
Текущее состояние, прогноз и возможности нефтегазовой
отрасли Казахстана и мира

Альхан А. И., Казезова Д. Б., Ахмедьянова Г. К., Абдуллина Г. Г., Айгожина Д. Г.	
Ұңғымаларды аяқтау әдістері.....	491
Аскапова Д. Д., Темирова С. Г., Абдуллина Г. Г., Ахмедьянова Г. К., Айгожина Д. Г.	
Мұнай және газ ұңғымаларын бұрғылау.....	494

«XXIII СӘТБАЕВ ОҚУЛАРЫ» АТТЫ
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ КОНФЕРЕНЦИЯСЫНЫҢ
МАТЕРИАЛДАРЫ

ТОМ 6

Техникалық редактор: А. Р. Омарова
 Корректор: Д. А. Кожас
 Компьютерде беттеген: Е. Е. Калихан
 Басуға 12.04.2023 ж.
 Әріп түрі Times.
 Пішім 29,7 × 42 ¹/₄. Офсеттік қағаз.
 Шартты баспа табағы 29,17 Таралымы 500 дана.
 Тапсырыс № 4060

«Toraighyrov University» баспасы
 «Торайғыров университеті» КЕ АҚ
 140008, Павлодар қ., Ломов к., 64.